
REFLECTIONS ON THE INDICATORS FOR THE ANALYSIS OF THE ENTITY'S LIQUIDITY

Rositsa Ivanova

UNWE – Sofia, Republic of Bulgaria, Rosi_Ivanova@abv.bg

Abstract. The issue of liquidity is crucial and relevant in all phases and at all stages of the development of any entity. Entity's liquidity characterises its ability to settle its current liabilities (obligations) with the available current (short-term) assets.

Entity's liquidity is analyzed and assessed by means of a system of indicators. The amount of net working capital is an absolute indicator for this analysis. The relative indicators for analysis comprise various ratios of overall, quick, immediate and absolute liquidity and the ratios of revenue liquidity, capital liquidity, etc.

The interest in the indicators for entity's liquidity analysis and assessment is determined by the opinions that exist in literature with regard to the fact that liquidity may be analyzed by using a single indicator or that the low-value liquidity indicators should be ignored in the decision-making process. The opinion of the author of this publication is that a system of indicators should be used for the analysis and assessment of the entity's liquidity. We believe that each indicator gives important, useful and different information that is needed for the proper liquidity management.

The overall liquidity ratio gives the entity's management important information about the amount and dynamics of the inventories that it possesses. On this basis, one should analyze the amount, composition, structure and dynamics of these assets. Based on the resultative information, correct and justified decisions for the management of inventories, and therefore for the management of the entity's overall liquidity, could be made. Furthermore, the National Revenue Agency is able to find manipulations in the financial statements – in this particular case, manipulations with the amount of inventories stated in the entity's balance sheet.

The quick liquidity ratio gives important information about receivables from customers. The analysis should go deeper to study the amount and composition of receivables from customers, as well as the structure of receivables from customers, depending on their collection periods. On the basis of the resultative analytical information, the management can make justified and effective decisions to shorten the collection period of receivables from customers.

The immediate liquidity ratio is important in the event there is significant risk of inability to collect the receivables from customers. For example, due to the crisis resulting from the COVID-19 pandemic, a great number of entities are closed for business or subject to restrictions, and the indebtedness among them has therefore significantly increased. In such situations, entities may rely on their most quickly liquid assets – available cash and short-term financial assets (short-term investments).

The absolute liquidity ratio also gives important information with regard to the liquidity management. Analysis should go further to identify the sources of formation of cash. For example: from entity's operating activity, long- and/or short-term borrowings; single business transactions – sale of fixed tangible asset or materials, etc., as well as cash proceeds from the national budget or from European Union operational programs for overcoming the consequences of the COVID-19 crisis.

The aim of this publication is to demonstrate the need of using a system of absolute and relative indicators for analysis and assessment of entity's liquidity.

The object of study refers to the entity's liquidity, and its subject – to the indicators of its analysis.

Keywords: liquidity, information, analysis, indicators, resultative information

РАЗМИСЛИ ПО ВЪПРОСА ЗА ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА АНАЛИЗ НА ЛИКВИДНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Росица Иванова

УНСС – София, Р. България, Rosi_Ivanova@abv.bg

Резюме. Въпросът за ликвидността е с важно значение и е актуален на всички фази и етапи от развитието на всяко предприятие. Ликвидността на предприятието характеризира неговата способност да погасява текущите си пасиви (задължения) с наличните си текущи (краткотрайни) активи.

Ликвидността на предприятието се анализира и оценява посредством система от показатели. Абсолютен показател за това е размера на нетния оборотен капитал. Относителните показатели за анализ са различните

коэффициенти на обща, бърза, незабавна и абсолютна ликвидност, както и коефициентите на ликвидност на приходите, ликвидност на капитала и др.

Интересът към показателите за анализ и оценка на ликвидността на предприятието е продиктуван от наличието в литературата на мнения, че ликвидността може да се анализира посредством използването само на един показател, или че показателите за ликвидност с малки стойности следва да се игнорират при вземането на решения. Становището на автора на статията е, че при анализа и оценката на ликвидността на предприятието следва да се използва система от показатели. Считаме, че всеки показател предоставя важна, полезна и различна информация, необходима за доброто управление на ликвидността.

Коефициентът на обща ликвидност предоставя на мениджмънта на предприятието важна информация за размера и динамиката на притежаваните от него стоково-материалните запаси. На тази основа следва да се анализира размера, състава, структурата и динамиката на тези активи. На основата на получената информация могат да се вземат точни и обосновани решения за управлението на стоково-материалните запаси, а оттам и на общата ликвидност на предприятието. Заедно с това Националната агенция за приходите има възможност да разкрива манипулации на финансовите отчети, в случая с размера на стоково-материалните запаси, представени в счетоводния баланс на предприятието.

Коефициентът на бърза ликвидност предоставя важна информация за вземанията от клиентите. Анализът следва да се задълбочи към изследване на размера и състава на вземанията по отделни клиенти, както и на структурата на вземанията от клиенти съобразно техните срокове на събираемост. На основата на получената аналитична информация мениджмънтът може да взема обосновани и ефективни решения за съкращаване срока на събираемост на вземанията от клиентите.

Коефициентът на незабавна ликвидност е важен в случаите, когато е налице значителен риск от несъбираемост на вземанията от клиентите. Например в резултат на кризата, предизвикана от пандемията от COVID-19, дейността на голям брой предприятия е затворена или ограничена, вследствие на което значително се увеличи задлъжнялостта между тях. В подобни ситуации предприятията могат да разчитат само на най-бързо ликвидните си активи – наличните парични средства и краткосрочните финансови активи (краткосрочните инвестиции).

Коефициентът на абсолютна ликвидност също предоставя важна информация за управлението на ликвидността. Анализът следва да се задълбочи към установяване на източниците за формирането на паричната наличност. Например: от оперативната дейност на предприятието, получени дългосрочни и/или краткосрочни заеми; от еднократни стопански операции – продажба на дълготраен материален актив или на материали и др., както и парични постъпители за сметка на бюджета на страната или за сметка на оперативните програми на Европейския съюз за справяне с последствията от кризата с COVID-19.

Поставената в статията цел е да се покаже необходимостта от използването на система от абсолютни и относителни показатели за анализ и оценка на ликвидността на предприятието.

Обект на изследването е ликвидността на предприятието, а предмет – показателите за нейният анализ.

Ключови думи: ликвидност, информация, анализ, показатели, резултативна информация

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Ликвидността е един от ключовите бизнес индикатори, характеризиращи дейността и финансовото състояние на всяко предприятие. Посредством методиката за анализ на ликвидността се установява както нейната динамика за изследваните периоди, така също силата и посоката на влияние на преките фактори, върху тази динамика. За целта се използва система от абсолютни и относителни показатели. От получената резултативна информация от анализа на ликвидността чрез системата от показатели са заинтересувани както вътрешните, така и външните потребители. Дочев (2014, с.67) посочва, че са „заинтересовани преди всичко кредиторите, независимо от това дали се касае за кредитни институции или за обикновени доставчици. Поведението на кредиторите се обуславя от финансовата жизнеспособност на техния контрагент, вкл. и когато те трябва да вземат решение дали да поискат откриване на процедура за обявяването му в несъстоятелност.“

Информацията за анализа на ликвидността се съдържа в счетоводния баланс. Бъфет (2011, с.80) посочва, че счетоводният баланс на предприятието е „моментна снимка на финансовото състояние на фирмата (предприятието – бел. Р.И.) на определена дата.“ Информацията в счетоводния баланс има статичен характер – към точно определена дата, към която е съставен той. Този факт означава, че ликвидността на предприятието, изчислена по данни от счетоводния баланс, също има статичен характер. Споделяме мнението на Дочев (2014, с.67-68), че „наличните краткотрайни (текущи – бел. Р.И.) активи към балансовата дата може да са достатъчни за уреждане на текущите задължения и въпреки това компанията да е в невъзможност да изплати на падежа задълженията си.“ Именно този факт поражда необходимостта от

анализ на ликвидността както в статика, така и в динамика. За целите на анализа на ликвидността в динамика могат да се използват средните размери на текущите активи, вкл. и на компонентите от техния състав, както и на текущите пасиви. Те могат да се изчисляват като средна аритметична или като средна хронологична величина. По този начин може да се улови динамиката в размерите на текущите активи и на текущите пасиви, а оттам и динамиката на ликвидността в рамките на изследваните отчетни периоди.

2. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОБЩА ЛИКВИДНОСТ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

За анализиране и оценяване на общата ликвидност на предприятието могат да се използват абсолютни и относителни показатели. Те могат да се представят по следния начин:

- 1) Нетен оборотен капитал (НОК). Изчислява се по формулата:

$$\text{НОК} = \text{Текущи активи} - \text{Текущи пасиви}$$

Нетният оборотен капитал е абсолютен показател, характеризиращ способността на предприятието да погасява дългосрочните си задължения. Разликата между текущите активи и текущите пасиви показва размера на собствените капиталови източници. Това е онази част от собствения капитал на предприятието, която е възплътена в неговите текущи активи - собственият оборотен капитал. Ако е изпълнено златното правило за финансиране на бизнеса и всички нетекущи активи са финансирани от дългосрочни капиталови източници, то нетният оборотен капитал е равен на собствения оборотен капитал на предприятието.

- 2) Коефициент на обща ликвидност ($K^{o.l.}$). Изчислява се по формулата:

$$K^{o.l.} = \frac{\text{Текущи активи}}{\text{Текущи пасиви}}$$

Ако коефициентът на обща ликвидност приема стойности по-големи от единица, то това се счита за добър показател за степента на обща ликвидност на предприятието, тъй като то е способно с текущите си активи да покрива своите текущи пасиви (задължения). При положение, че този коефициент има стойност по-малка от единица, то предприятието може да изпитва затруднения при погасяване на текущите си задължения. Както отбелязва Бъфет (2011, с.121) „колкото по-висок е коефициентът на текуща (обща - бел. Р.И.) ликвидност, толкова повече налични средства има компанията (предприятието – бел. Р.И.) и толкова по-способна е тя да посрещне текущите си задължения, когато дойде моментът да бъдат погасени.“ В България е разпространено мнението, че коефициентът на обща ликвидност следва да приема стойности в рамките на 2. Така например (2017, с.375) „приема се, че за да бъде осигурена задължителна финансова стабилност, коефициентът на обща ликвидност трябва да бъде поддържан в стойности, не по-малки от 2.“

Задълбочаването на разсъжденията върху коефициента на обща ликвидност позволява да се изведат полезните характеристики на информацията за нуждите на управлението, получавана от този коефициент. Тя може да насочи мениджмънта за разкриване на проблеми при управлението както на общата ликвидност, така и на материалните запаси, които притежава предприятието. При анализа следва да се обърне внимание преди всичко на онзи елемент от съдържанието на съответния относителен показател за анализ на ликвидността, който го отличава от другите показатели за това. В случая това са материалните запаси. Подобен подход за анализ позволява да се открият съществените, важните и определящите аспекти при изчисляването на отделните показатели, както и техните информационни възможности за обективната оценка и управление на ликвидността на предприятието. Възприетата логика на изследователския процес позволява да се изведат специфичните и характерни особености на различните показатели за ликвидност от гледна точка на компонентите от техния състав.

По наше мнение при анализа и оценката на ликвидността на предприятието чрез коефициента на обща ликвидност е необходимо да се вземат под внимание следните обстоятелства:

На първо място следва да се анализира структурата на материалните запаси. Става дума за относителните дялове и тяхната динамика на отделните видове материални запаси (материали, продукция, стоки, незавършено производство) в общия размер на материалните запаси на предприятието. Структурата на материалните запаси позволява да се проследи логиката при формирането на отделните им компоненти като се следи за тяхното т.нар. „остаряване“, свързано с датата на тяхното счетоводно завеждане.

На второ място е необходимо да се анализира динамиката на материалните запаси за няколко последователни отчетни периода, както общо, така и по тримесечия и месеци в рамките на отчетния период. Голямата динамика в размера на готовата продукция и/или стоките е показател за неритмични продажби, продиктувани от различни колебания на конкурентните пазари. Ритмичността на продажбите може да се

анализира и оценява посредством коефициентите на вариация и на фактическа ритмичност, с помощта на които се установява отклонението на фактическите продажби около средните продажби за изследвания период от време. В този смисъл интересно е мнението, че коефициентът на обща ликвидност (2017, с.375) „показва дали предприятието може да покрие задълженията си към кредиторите, ако обемът на продажбите рязко спадне. Ако фирмата има добър показател за обща ликвидност, бързата ликвидност може да не е задоволителна, при положение, че стопанската единица има големи запаси от суровини, материали и незавършено производство.“ Наистина това е един интересен аспект при тълкуването на стойностите на различните относителни показатели за анализ и оценка на ликвидността. Ако обемът на продажбите рязко спадне то наличните продукция и стоки ще останат в притежание на предприятието. Именно поради това обстоятелство считаме, че се налага да се изследва и един друг аспект на материалните запаси, който ще изясним по-долу.

На трето място е необходимо перманентно да се анализират размерите на материалните запаси, нетните приходи от продажби, печалбата от продажби и балансовата печалба на предприятието. Защо е необходимо това? Така например увеличаването на материалните запаси под формата на материали е продиктувано от необходимостта предприятието да произвежда продуктите и да изпълнява в срок сключените с клиентите договори. Тук става дума за една трансформация на въплъщението на капитала от формата на материали във формата на готов продукт. Или увеличението на материалните запаси под формата на готов продукт е обективна предпоставка за осъществяване на продажби и на практика води и до увеличаването на нетните приходи от продажби. Колкото по-бързо се осъществява движението (оборота) на капитала толкова по-бързо възникват нетните приходи от продажби. Следва да се отбележи, че нетните приходи от продажби, в резултат от прилагането на принципа на начисляването, могат да съществуват както в парична форма, така и под формата на краткосрочни вземания от клиентите. Това налага да се анализира и оценява структурата на нетните приходи от продажби. Става дума за относителните дялове и тяхната динамика на постъпилите парични средства (в брой или по сметка) и на вземанията от клиентите като форми на проявление на счетоводно признатите нетни приходи от продажби. Въпросът се свежда и до краткосрочните вземания от клиентите, който е във връзка и с коефициента на бърза ликвидност. Този въпрос ще бъде разгледан в следващото изложение.

На четвърто място ако в дългосрочен план в предприятието се наблюдава трайна тенденция към едно стабилно равнище на нетните приходи от продажби, печалбата от продажби и балансовата печалба, то ще разполага с ликвидни средства за погасяване на своите текущи задължения. Предприятията, които постигат големи размери на нетните приходи от продажби и на балансовата печалба без особени проблеми могат да придобият краткотрайни финансови активи и в кратък срок да се освободят от тях, за да осигурят в необходимите моменти парични средства и да погасяват своите текущи задължения. Следва да се отбележи, че освен върху динамиката на коефициента на обща ликвидност, подобни операции рефлектират и върху настъпилите изменения в стойностите и на коефициентите на незабавна и на абсолютна ликвидност.

По мнение на Бъфет (2011, с.98) има много предприятия, които притежават „трайно конкурентно предимство, чийто коефициент на текуща (обща – бел. Р.И.) ликвидност е под единица. Такива дружества създават аномалия, която превръща този коефициент в почти безполезен като помощно средство за установяване дали дадена компания има трайно конкурентно предимство.“ Това виждане на Бъфет е от гледна точка на конкурентните предимства, които едно предприятие притежава. Но от гледна точка на неговата финансова стабилност коефициентът на обща ликвидност, поне според нас, е един важен, неотменим и полезен показател за анализ и оценка на ликвидността на предприятието.

Полезността на информацията, получена от коефициента на обща ликвидност, може да се систематизира в следните направления:

- големият размер на материалните запаси, представени в счетоводния баланс на предприятието, е показател, че то е осъществило продажби без да са издадени фактури за това. Тъй като не са съставени първични счетоводни документи за тези продажби, те не са осчетоводени, в резултат на което продадените продукция и/или стоки не са изписани счетоводно и се водят за налични. По този начин се формира голям размер на наличните материални запаси на предприятието, а следователно и по-голяма стойност на коефициента на обща ликвидност. Подобно обстоятелство изкривява оценката за степента на обща ликвидност на предприятието и е предпоставка за вземането на погрешни бизнес и управленски решения за развитието на предприятието в краткосрочна и дългосрочна перспектива.

- в условията на криза се наблюдава увеличаване на размера на материалните запаси. Споделяме мнението на Вейсел (2012, с.7), че „вероятността от залежали материални запаси се увеличава, защото има спад в покупателната способност на потребителите.“ Като резултат от намалението на обема на продажбите „кризата води до намаляване на приходите и печалбите, и намаляване на ликвидността.“ (2012, с.7) Следва

да се подчертае, че тук става дума за намаляване на възможността на предприятието да погасява текущите си задължения с наличните си парични средства, т.е. за намаляване на стойността на коефициента на абсолютна ликвидност. Що се отнася до коефициента на обща ликвидност то неговата стойност се увеличава под влияние на увеличението на размера на материалните запаси. По този начин се получава едно противоречие между стойностите на различните показатели за ликвидност, което може да заблуди мениджмънта при оценката му за степента на ликвидност на предприятието.

- големият размер на вземанията от клиентите може да се дължи на поне две обстоятелства. Първото от тях се свежда до съществуващи проблеми, свързани със събираемостта на вземанията от клиентите, които могат да се дължат на влиянието на различни вътрешни и външни фактори. Това поражда необходимостта от анализиране на сроковете на събираемост на вземанията от клиентите. Второто обстоятелство е, че в условия на криза се наблюдава значително увеличаване на вземанията от клиентите. Този факт се потвърждава и от сегашната криза, предизвикана от пандемията от COVID-19. В условията на извънредна епидемична обстановка в страната, когато много от бизнесите са затворени или ограничени в резултат от взетите противоепидемични мерки, предприятията не разполагат с достатъчен размер ликвидни средства и не могат в срок да погасяват своите задължения, в резултат на което се увеличава задлъжнялостта между тях. Тези бизнеси разчитат на помощта, предоставяна от бюджета на страната или от оперативните програми на Европейския съюз, за да могат да понесат ударите на кризата. Увеличаването на вземанията от клиентите води и до увеличаване на стойностите на коефициентите на обща и на бърза ликвидност, което в определена степен изкривява и изводите за ликвидността на предприятието.

- увеличението на размера на незавършеното производство за текущия спрямо предходния отчетен период се представя в приходната част на отчета за приходите и разходите, съгласно националните счетоводни стандарти на България. Същевременно с това се наблюдава и увеличение на размера на незавършеното производство, представен в счетоводния баланс на предприятието. В резултат от тези две обстоятелства могат да се направят следните изводи. Първият от тях е, че с увеличаването на размера на незавършеното производство се манипулира балансовата печалба в посока на увеличение, респ. балансовата загуба в посока на намаление. Подобни манипулации се използват с цел формирането на изгоден за предприятието балансов финансов резултат в съответствие с преследваните от него цели. Подобни манипулации могат да се извършват и в посока на показване на по-малък размер на незавършеното производство за текущия спрямо предходния период. Това намаление се представя в разходната част на отчета за приходите и разходите на предприятието. Подобни манипулирани увеличения или намаления на незавършеното производство в отчета за приходите и разходите оказват влияние както върху финансовите резултати, така и върху рентабилността на предприятието, изчислена на различни бази. Вторият извод е, че манипулираното увеличение или намаление на размера на незавършеното производство в счетоводния баланс оказва влияние и върху стойността на коефициента на обща ликвидност. По този начин се манипулира (увеличава или намалява) и стойността на този показател с цел по-добро представяне на степента на ликвидност на предприятието пред външните потребители на информацията от финансовите отчети. А вътрешните потребители на тази информация могат да вземат погрешни решения за развитието на предприятието и неговия бизнес.

Споделяме становището на Начкова (2021, с.10, 17), че една от „основните видове финансови измами и престъпления, свързани с финансовите отчети на предприятията, разкрити и познати в световната и българската икономическа действителност ... (е – доб. Р.И.) умишлено изкривяване на постигнатите финансови резултати в Отчета за финансовото състояние (Баланса) и в Отчета за печалбите и загубите и другия всеобхватен доход (Отчета за приходите и разходите) на предприятието с цел манипулиране на фиска и на обществения интерес: а) умишлено получаване на отрицателни финансови резултати с цел избягване на данъчно облагане; б) умишлено представяне на предприятието в по-добро финансово състояние, отколкото е то, с цел получаване на кредити от финансови институции или увеличение на цените на собствените акции на публичните предприятия на първичните борсови пазари и извършване на спекулативни сделки с тях“.

3.КОЕФИЦИЕНТ НА БЪРЗА ЛИКВИДНОСТ

Коефициентът на бърза ликвидност ($K^{б.л.}$) се изчислява по формулата:

$$K^{б.л.} = \frac{\text{Краткосрочни вземания} + \text{Краткосрочни финансови активи} + \text{Парични средства}}{\text{Текущи пасиви}}$$

При изчисляването на този показател се игнорира влиянието на промените в материалните запаси, които са най-трудно ликвидните активи от състава на текущите активи. По мнение на Дочев (2014, с.68) „доколкото и в този си състав краткотрайните активи включват бавно ликвидни пера (например отсрочени или трудно събираеми вземания), компанията все още не може да се представи като нормално платежоспособна, дори и когато коефициентът е над единица.“ Но коефициентът на бърза ликвидност предоставя важна информация на мениджмънта на предприятията при вземането на добри и обосновани решения за управлението на ликвидността и платежоспособността на предприятието. Подкрепяме становището на Петров (2014, с.129), че с игнорирането на материалните запаси при изчисляването на коефициента на бърза ликвидност „се постигат две допълнителни цели: 1. В определена степен се игнорират отрасловите различия в използваните материали, съответно – възможността за анализ на тяхната ликвидност се унифицира; 2. Разкриват се потенциални проблеми, свързани с презапасяване“ на предприятието с материали.

4.КОЕФИЦИЕНТ НА НЕЗАБАВНА ЛИКВИДНОСТ

Коефициентът на незабавна ликвидност ($K^{н.л.}$) се изчислява по формулата:

$$K^{н.л.} = \frac{\text{Краткосрочни финансови активи} + \text{Парични средства}}{\text{Текущи пасиви}}$$

Показателят намира приложение в случаите, при които съществува значителен риск от несъбираемост на вземанията от клиентите. Както отбелязва Петров (2014, с. 130) в подобни случаи „кредиторите могат да разчитат единствено на най-бързо ликвидните активи, каквито представляват паричните средства и краткосрочните инвестиции.“ Подобно е становището на Вейсел (2012, с.7), според което „кризата води до ръст в загубите от несъбираеми вземания, което увеличава риска от съществени отклонения.“

5.КОЕФИЦИЕНТ НА АБСОЛЮТНА ЛИКВИДНОСТ

Коефициентът на абсолютна ликвидност се изчислява като отношение на паричните средства към текущите пасиви на предприятието. Характеризира „степената на покритие на текущите задължения чрез най-бързо ликвидната част на краткотрайните активи – паричните средства. Стандартната му стойност зависи от спецификата на фирмата, но не бива да пада под 0,5.“ (2017, с.376) При анализа и оценката на абсолютната ликвидност на предприятието следва да се установят източниците за наличността от парични средства на предприятието – оперативната дейност; финансовата дейност, напр. получени заеми, получени лихви по предоставени заеми и др.; еднократни стопански операции, като например продажба на дълготраен материален актив, материали и др.; помощи от държавата или от Оперативните програми на Европейския съвет, като например преодстването на средства по различните мерки в условията на криза, породена от COVI-19, и др.

6.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпросът за ликвидността на предприятието и методиката за нейния анализ е важен, всеобхватен и значим за стопанската практика. Ще насочим нашите разсъждения в следните насоки.

На първо място Петров (2014, с.148) предлага използването на коефициент на кризисна ликвидност ($K^{кр.л.}$), който може да се изчислява по формулата:

$$K^{кр.л.} = \frac{\text{Текущи активи} - \text{Краткосрочни вземания}}{\text{Текущи пасиви}}$$

Считаме, че в условията на криза използването на подобен показател е целесъобразно и полезно.

На второ място още в средата на XX век Friedrich Lutz (1945, с.60) посочва, че „ликвидността на едно предприятие не може да бъде измерена с една цифра или съотношение; има скала от съотношения, изразяващи различни степени на ликвидност.“ Подчертаваме нашето становище и твърдо убеждение, че за анализ и оценка на ликвидността на предприятието следва да се използва система от показатели.

На трето място, както отбелязва Начкова (2021, с.17-18) се срещат случаи, при които се наблюдава, „умишлено заобикаляне от страна на ръководството на предприятието на вътрешните контроли; липса на вътрешна контролна система, която да наблюдава, изследва, анализира, контролира и превантивно да спира всички неподходящи въздействия, влияещи върху процеса на счетоводно отчитане и на съставяне на финансовите отчети на предприятието. Пример за такива действия са усилията от страна на ръководството за управление на печалбата с цел оказване на влияние върху представата на потребителите на тези отчети

относно рентабилността, платежоспособността, ликвидността и задлъжнялостта на предприятието и постигнатите резултати.“ Начкова (2021, с.18) посочва, че в тези случаи „ръководството на предприятието трябва да преценява всички рискове от съществени неточности, отклонения и несъответствия в резултат на измама при съставянето на финансовите отчети на предприятието.“

ЛИТЕРАТУРА

- Buffett, M. & Clark, D. (2011). *Warren Buffett and the Analysis of Financial Statements*, ed. „East West“.
- Chukov, K. P. & Ivanova, R. N. (2017). *Financial and economic analysis*. Sofia. IC – UNWE.
- Chukov, K. P. & Ivanova, R. N. (2019). *Financial and economic analysis*. Sofia. IC – UNWE.
- Dochev I. (2014). *Solvency and liquidity of the enterprise*, ICPA magazine, issue 1.
- Georgiev I., Shcherev, N. & Blagoev, D. (2017). *Economics of the enterprise*, Sofia, IC-UNWE.
- Ivanova, R. (2020). *On the profitability-liquidity relationship and its use in analysis*. ICPA magazine, issue 4.
- Lutz, F., A. (1945). *Corporate Cash Balances, 1914-43: Manufacturing and Trade*,
<http://www.nber.org/chapters/c4822> - Liquidity Ratios and Cash Balances
- Natchkova M. (2021). *Financial fraud and crimes related to entities' financial statements*. Sofia. ICPA Yearbook.
- Petrov P. (2014). *Practical analysis of financial statements /concepts and examples/*, Sofia. Ciela Norma.
- Wessel, A. (2012). *Audit of financial statements in a crisis*. Vuzf.bg/UserFiles/statiq.pdf